

สรุปข่าวการแถลงคัดค้านการผูกขาดเมล็ดพันธุ์ของบริษัทข้ามชาติ

ไบโอไทยเตรียมยื่นฟ้องกระทรวงเกษตรต่อศาลปกครองกรณีกระทรวงเกษตรเตรียมประกาศรายชื่อพันธุ์พืชใหม่เพื่อให้บริษัทข้ามชาติผูกขาดเมล็ดพันธุ์ เผยเบื้องหลังมติที่ประชุมของกรรมการพันธุ์พืชเกิดขึ้นจากการเคลื่อนไหวของยักษ์ใหญ่ด้านการเกษตรผ่านเนวิน ชิดชอบ - วัฒนา เมืองสุข ด้านเกษตรกรเริ่มต้นเคลื่อนไหวด้านการขู่มเมล็ดพันธุ์ แล้ว ชุมนุมใหญ่วันจันทร์ที่ 2 มิถุนายน นี้ ที่หน้าศาลากลาง จ.ยโสธร ขณะที่เครือข่ายของนักวิชาการด้านสังคมศาสตร์และนิติศาสตร์จากหลายมหาวิทยาลัยเตรียมจัดประชุมวิชาการครั้งใหญ่เพื่อออกปัญหาเร็วนี้

วันศุกร์ที่ 30 พฤษภาคม 2546 ที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ นายวิฑูรย์ เลี่ยนจำรูญ ผู้อำนวยการองค์กรความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาไทย และนายเดชา ศิริภัทร ผู้อำนวยการมูลนิธิข้าวขวัญ ได้แถลงข่าวการเคลื่อนไหวของเกษตรกร องค์กรพัฒนาเอกชน และนักวิชาการ เพื่อปกป้องเกษตรกรจากการเข้ามาผูกขาดพันธุ์พืชโดยบริษัทยักษ์ใหญ่เมล็ดพันธุ์ข้ามชาติ หลังนายเนวิน ชิดชอบ ประกาศไม่ทบทวนมติของกรรมการคุ้มครองพันธุ์พืช เตรียมลงนามประกาศพันธุ์พืชใหม่ 12 ชนิด* อนุญาตให้บริษัทเมล็ดพันธุ์สามารถขึ้นทะเบียน ซึ่งจะมีผลให้เกษตรกรไทยไม่สามารถแจกจ่ายแลกเปลี่ยนพันธุ์พืชระหว่างกัน ในอนาคตเกษตรกรที่เก็บเมล็ดพันธุ์จากแปลงของตนเองไปปลูกต่อมีสิทธิเจอคุก 2 ปี ปรับสูงถึงสี่แสนบาท

นายวิฑูรย์ เลี่ยนจำรูญ ได้เปิดเผยว่า ท่าทีของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่ยืนยันจะให้สิทธิผูกขาดเมล็ดพันธุ์พืชทั้ง 12 ชนิด เกิดขึ้นจากการเคลื่อนไหวของบรรษัทเมล็ดพันธุ์ข้ามชาติ และยักษ์ใหญ่การเกษตรของประเทศไทยที่จับมือกับต่างชาติ โดยก่อนการประชุมของคณะกรรมการพันธุ์พืชภายใต้การกำกับของนายเนวิน ชิดชอบเพียงสองเดือน (กุมภาพันธ์ 2546) นายสุขเกษม จิตรสิงห์ กรรมการผู้จัดการบริษัทแปซิฟิกเมล็ดพันธุ์ ซึ่งเป็นบริษัทในเครือซินเจนต้า (Syngenta) ยักษ์ใหญ่ด้านเมล็ดพันธุ์ข้ามชาติ ได้เคลื่อนไหวผ่านนายเนวิน ชิดชอบ ให้เร่งประกาศรายชื่อพันธุ์พืชใหม่ ในระยะเวลาใกล้ๆกันนั้น (มีนาคม 2546) ยังมีการเคลื่อนไหวของนายมนัส เจียรนวนนท์ ผู้บริหารธุรกิจด้านเมล็ดพันธุ์ของเครือเจริญโภคภัณฑ์ซึ่งมีการลงทุนร่วมกับบริษัทดีคาล์บ (DeKalb) ก็ได้เข้าพบนายวัฒนา เมืองสุข เพื่อเรียกร้องให้มีปกป้องการละเมิดสิทธิเมล็ดพันธุ์ เช่นเดียวกัน

“การรับลูกของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์และกระทรวงพาณิชย์ในกรณีนี้เป็นเรื่องน่าห่วงมาก เพราะเท่ากับเป็นการเปิดโอกาสให้บริษัทยักษ์ใหญ่เมล็ดพันธุ์ข้ามชาติใหญ่ที่สุด 3 บริษัทของโลก คือ 1) ไพโอเนียร์ไฮบริด (Pioneer Hi-bred) ในเครือดูปองท์ (Dupont) 2) บริษัทมอนซานโต้ (Monsanto) ซึ่งขณะนี้ได้ซื้อกิจการของดีคาล์บเข้ามาอยู่ในมือแล้ว และ 3) บริษัทซินเจนต้า เข้ามาผูกขาดพันธุ์พืชทั้งหมดของประเทศ ไม่ว่าจะปลูกพืชไร่หรือพืชผักแทบทุกชนิดที่ปลูกอยู่ในตลาด ” นายวิฑูรย์กล่าว “ นี่คือการเปิดโอกาสให้บริษัทเมล็ดพันธุ์ข้ามชาติได้จับเกษตรกรเข้าคุก 2 ปี หรือปรับ 400,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามมาตรา 64 ใน พ.ร.บ. คุ้มครองพันธุ์พืช เพียงแต่เกษตรกรนำเมล็ดพันธุ์ที่บริษัทขึ้นทะเบียนไปแลกเปลี่ยนเมล็ดพันธุ์ระหว่างกัน หรือเก็บเมล็ดพันธุ์จากแปลงของตนเองไปปลูกต่อในฤดูถัดไป”

นายเดชา ศิริภัทร กรรมการคุ้มครองพันธุ์พืช และเป็นผู้ว่าการมูลนิธิข้าวขวัญ จังหวัดสุพรรณบุรี แถลงว่าตนและนายวิฑูรย์ เลี่ยนจำรูญ ได้ตัดสินใจยื่นฟ้องต่อศาลปกครองให้การประกาศรายชื่อพันธุ์พืชใหม่ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ให้เป็นโมฆะ หลังจากได้รับ

คำแนะนำจากนักวิชาการด้านนิติศาสตร์จากหลายมหาวิทยาลัยที่เป็นห่วงเรื่องนี้ โดยในคำร้องต่อศาลปกครองนั้นจะอธิบายเหตุผลว่าเบื้องหลังการลงมติเพื่อประกาศพันธุ์พืชใหม่นั้นไม่ได้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ใดๆที่คณะกรรมการคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่เคยวางเอาไว้ ทั้งนี้จะยื่นฟ้องต่อศาลปกครองโดยเร็วที่สุด

“ในฐานะกรรมการคนหนึ่ง ผมต้องขอโทษกรรมการคุ้มครองพันธุ์พืชด้วยที่ต้องดำเนินการเช่นนี้ เพราะที่ผ่านมาระทรวงเกษตรฯ ในฐานะประธาน และฝ่ายเลขานุการของที่ประชุม ปฏิบัติหน้าที่โดยเอาใจเอื้อประโยชน์ต่ออุตสาหกรรมเมล็ดพันธุ์ แทนที่จะนำเรื่องราวเรียนของเกษตรกรซึ่งได้ยื่นหนังสือคัดค้านมาตั้งแต่เดือนกันยายน 2545 มาพิจารณา กลับรับลูกข้อเสนอของบริษัทเมล็ดพันธุ์อย่างทันทีทันควัน” นายเดชากล่าว

นายเดชา ยังได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมด้วยว่า หลังจากนายเนวิน ชิดชอบได้แสดงท่าทีว่าจะไม่ทบทวนการประกาศรายชื่อพันธุ์พืชใหม่ทั้ง 12 ชนิด เครือข่ายเกษตรกรทางเลือกจาก 4 ภาค ได้จัดให้มีการประชุมเรื่องนี้ที่ อำเภอสะเมิง จ.เชียงใหม่เมื่อวันที่ 27-28 พฤษภาคม 2546 ที่ผ่านมา โดยมีตัวแทนเกษตรกรจากทุกภาคของประเทศเข้าร่วมประชุมกว่า 200 คน ที่ประชุมลงมติว่าจะเคลื่อนไหวต่อต้านการเข้ามารอบงำผูกขาดของบริษัทยักษ์ใหญ่เมล็ดพันธุ์โดยทันที โดยในวันที่ 2 มิถุนายน 2546 จะเริ่มการชุมนุมที่หน้าศาลากลาง จ.ยโสธร ต่อจากนั้นจะมีการชุมนุมต่อเนื่องที่จังหวัดมหาสารคาม ขอนแก่น สุรินทร์ โดยขณะนี้ในส่วนของเกษตรกรจากเครือข่ายเกษตรกรทางเลือกได้ประสานกับองค์กรและเครือข่ายเกษตรกรอื่นๆ ไปพร้อมๆกันด้วย โดยหากกระทรวงเกษตรยังดึงดันลงนามประกาศพันธุ์พืชใหม่ทั้ง 12 ชนิดต่อไป การเคลื่อนไหวต่อต้านของเกษตรกรจะขยายตัวยิ่งไปกว่าการเคลื่อนไหวต่อต้านนักวิจัยสหรัฐเข้ามาสูบข้าวหอมมะลิเมื่อปี 2544 เสียอีก

อนึ่ง นอกจากกระแสความเคลื่อนไหวของเกษตรกร และองค์กรพัฒนาเอกชนแล้ว นักวิชาการด้านนิติศาสตร์ และสังคมศาสตร์จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมชรา และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นต้น ได้เตรียมการจัดเวทีวิชาการครั้งใหญ่ เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบของการให้สิทธิผูกขาดด้านเมล็ดพันธุ์ว่าจะก่อผลเช่นไรบ้าง ทั้งในทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดยจะดำเนินการภายในเดือนมิถุนายน 2546 นี้ ขณะนี้อยู่ระหว่างการประสานงานกับสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

หมายเหตุ

- พืชทั้ง 12 ชนิด ได้แก่มะเขือเทศ, พริกเผ็ดและพริกยักษ์หรือพริกหวาน, แดงกวาและแตงร้าน, แตงโม, มะระ, ผักบุ้งจีน, ผักคะน้า, ผักกวางตุ้ง, ถั่วฝักยาว, ข้าวโพดทุกชนิด, ถั่วเหลือง, และถั่วเขียว